

MAMLAKATIMIZDA DINIY BAG'RIKENGLIK VA MILLATLARARO TOTUVLIK.

Normurodov Azizbek

Muhammad al-Xorazmiy

nomidagi

Toshkent axborot texnologiyalari

universiteti Samarqand filiali

Annotatsiya: *Ushbu maqola O'zbekiston Respublikasida diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlikni ta'minlash bo'yicha amalga oshirilayotgan siyosiy va ijtimoiy jarayonlarni tahlil qiladi. Tarixiy tajriba va hozirgi kun islohotlari asosida mamlakatimizda turli millat va konfessiyalar vakillari o'rtasida do'stlik va o'zaro hurmat tamoyillari qanday mustahkamlanayotgani o'rganiladi. Diniy erkinlik, milliy madaniyatlarni hurmat qilish va totuvlikni mustahkamlashda davlat siyosatining roli, shuningdek, O'zbekiston modelining xalqaro miqyosda qanday e'tirof etilayotgani ko'rib chiqiladi.*

Kalit so'zlar: *Diniy bag'rikenglik, Millatlararo totuvlik, O'zbekiston, Ijtimoiy barqarorlik, Tolerantlik, Davlat siyosati, Diniy erkinlik, Milliy qadriyatlar, Madaniy xilma-xillik*

O'zbekiston qadimdan turli millatlar va din vakillari tinch-totuv yashab kelgan yurt sanaladi. Bugungi kunda ham mamlakatimizda diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlik davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, bu barqarorlik, ijtimoiy birdamlik va taraqqiyotning muhim omili hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi hamda "Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi qonun fuqarolarga e'tiqod erkinligini kafolatlaydi. Mamlakatda islom dini bilan bir qatorda pravoslav xristianligi, protestantlik, yahudiylilik, buddizm kabi dinlar vakillari ham faoliyat yuritadi. Davlat diniy e'tiqodga

nisbatan neytral pozitsiyada turadi, ya'ni har bir fuqaro o'z diniy qarashlariga ko'ra erkin yashashi mumkin. Shu bilan birga, diniy ekstremizm va radikalizmga qarshi qat'iy kurash olib boriladi, bu esa sog'lom diniy muhitni saqlab qolish imkonini beradi. O'zbekistonda 130 dan ortiq millat va elat vakillari istiqomat qiladi. Ularning huquq va erkinliklari Konstitutsiyada kafolatlangan bo'lib, barcha fuqarolar teng huquqli hisoblanadi. Maktablarda turli milliy tillarda ta'lim berish imkoniyati mavjud, milliy madaniyat markazlari faoliyat olib boradi. O'zbek xalqi mehmondo'stligi, bag'rikengligi bilan ajralib turadi. Har yili o'tkaziladigan Navro'z, Mustaqillik kuni, Konstitutsiya kuni kabi umumxalq bayramlari barcha millat vakillarini birlashtiruvchi omil bo'lib xizmat qiladi. Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida olib borilayotgan islohotlar doirasida millatlararo totuvlik va diniy bag'rikenglikni mustahkamlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. "Inson qadri uchun" tamoyili asosida har bir fuqaroning sha'ni, diniy e'tiqodi va milliy o'zligiga hurmat bilan qoraladi.

YUNESKO, BMT kabi xalqaro tashkilotlar ham O'zbekiston tajribasini e'tirof etib kelmoqda. Diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlik — O'zbekiston barqarorligi va taraqqiyotining tayanchi hisoblanadi. Har bir fuqaroning tinchlikda, o'z dini va madaniyatiga hurmatda yashashi mamlakatimizdagi ijtimoiy birdamlikning yorqin ifodasidir. Bu qadriyatlarni asrab-avaylash va keyingi avlodlarga yetkazish barchamizning burchimizdir.

O'zbekistonning tarixiy merosi va madaniyati har doim turli millatlar va din vakillarining birgalikda yashashi bilan ajralib turadi. Mustaqillik yillarida davlatimiz diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlikni ta'minlashga alohida ahamiyat berib, bu sohada katta islohotlar amalga oshirildi. Mamlakatimizda tinchlik, barqarorlik va ijtimoiy birdamlikni saqlashda bu ikki omil muhim rol o'ynaydi.

Диний bag'rikenglik: O'zbekiston — turli dinlar vakillari uchun o'z e'tiqodini erkin ravishda amalga oshirishga imkon beruvchi yurt. Respublikamizda islom dini eng ko'p tarqalgan bo'lsa-da, pravoslav xristianligi, yahudiylik, buddizm kabi boshqa diniy e'tiqodlar vakillari ham faoliyat yuritiladi.

Bugungi globallashuv va axborot makonining kengayishi sharoitida diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlik har bir davlat barqarorligining asosiy kafolati sifatida e'tirof etilmoqda. Ayniqsa, ko'p millatli va ko'p diniy konfessiyalarga ega bo'lgan jamiyatlarda bu masala o'ziga xos strategik va siyosiy ahamiyat kasb etmoqda. O'zbekiston Respublikasi qadimdan turli xalqlar va dinlar chorrahasida joylashgan, dunyo tamadduniga ulkan hissa qo'shgan buyuk sivilizatsiyalar o'chog'i bo'lib kelgan. Samarqand, Buxoro, Xiva kabi shaharlarda islom, buddaviylik, xristianlik va boshqa dinlarning tinch-totuv yashash tajribasi shakllangan. Tarixdan ma'lumki, Movarounnahr hududida har doim bag'rikenglik tamoyillari ustuvor bo'lgan, bu esa madaniyatlararo aloqalarning mustahkamlanishiga zamin yaratgan. Mamlakatimiz mustaqillikka erishgach, diniy bag'rikenglik va millatlararo totuvlikni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, "Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi Qonun, shuningdek, millatlararo munosabatlarni tartibga soluvchi bir qator normativ-huquqiy hujjatlar fuqarolarning diniy va milliy erkinliklarini himoya qilishga qaratilgan. O'zbekistonda 130 dan ortiq millat va elat vakillari, 16 dan ortiq diniy konfessiyalar faoliyat yuritmoqda. Respublikada 200 dan ortiq milliy madaniy markazlar, diniy tashkilotlar, konfessiyalararo muloqotni mustahkamlovchi kengashlar faoliyat ko'rsatmoqda. Konstitutsiyamizda har bir insonning vijdon erkinligi kafolatlangani, diniy e'tiqodiga ko'ra kamsitilishiga yo'l qo'yilmasligi aniq belgilab qo'yilgan. Bu esa jamiyatda bag'rikenglik, o'zaro hurmat va hamjihatlik muhitini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. O'zbekiston hukumati barcha fuqarolarning teng huquqliligini ta'minlash, millatlararo do'stlikni mustahkamlash va diniy bag'rikenglikni rivojlantirish borasida amaliy ishlarni amalga oshirmoqda. Respublika bo'ylab faoliyat yuritayotgan "Do'stlik uyilari", turli madaniyat

markazlari, diniy tashkilotlar hamda xalqaro anjumanlar bu boradagi ishlarning yaqqol dalilidir.

Diniy bag‘rikenglik va millatlararo totuvlik – bu tinchlik va barqarorlikning asosi, taraqqiyotning kafolati hisoblanadi. Mamlakatimiz yoshlari o‘rtasida bu qadriyatlarni targ‘ib etish, ularni milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida tarbiyalash esa bizning bugungi dolzarb vazifamizdir. Davlat tomonidan diniy erkinlik kafolatlangan bo‘lib, barcha fuqarolar o‘z e‘tiqodini erkin ravishda tanlash va amalda ifoda etish huquqiga ega. Shavkat Mirziyoyev rahbarligida olib borilayotgan yangi islohotlar doirasida diniy bag‘rikenglik va millatlararo totuvlikni ta‘minlash siyosati yanada chuqurlashdi. Xalqaro maydonda O‘zbekistonning tolerantlik va diniy erkinlik sohasidagi tajribasi keng e‘tirof etilmoqda. **Naqshbandiya tariqatining asoschisi bo‘lgan Bahouddin Naqshband aytadiki:** “Yaxshi inson – boshqalarga ozor bermaydigan, aksincha foyda yetkazadigan insondir.”

Islom Karimov (O‘zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti) o‘z asarlarida: “Yurtimizda yashayotgan har bir millat, har bir diniy e‘tiqod vakili o‘zini teng huquqli fuqarosi sifatida his qilishi kerak. Bu — bizning mustahkam siyosiy irodaga asoslangan insonparvar yo‘limizdir,” — deb ta‘kidlaydi. **O‘zbekiston Respublikasining Prezident Shavkat Mirziyoyev ham o‘z asarlar orqali shunday fikrlarni bildirgan:**

1. “Biz uchun dinlararo bag‘rikenglik va millatlararo totuvlik – bu hayot mezonidir.”
2. “Yurtimizda yashayotgan har bir millat va elat vakilining qadri, sha‘ni muqaddasdir.”
3. “Tinchlik va totuvlik bo‘lmagan joyda taraqqiyot bo‘lmaydi.”
4. “Diniy bag‘rikenglik – bu milliy siyosatimizning ustuvor yo‘nalishidir.”

5. “O‘zbekiston – ko‘p millatli va bag‘rikeng yurt. Bu – eng katta boyligimizdir.”

Xulosa shuni anglatadiki, mamlakatda diniy ekstremizm va radikalizmga qarshi kurash olib borilar ekan, bir vaqtning o‘zida inson huquqlarini hurmat qilish va din erkinligini ta‘minlash masalalariga katta e‘tibor qaratilmoqda. Shunday qilib, O‘zbekistonda diniy bag‘rikenglik va millatlararo totuvlik nafaqat huquqiy yoki siyosiy tamoyil, balki butun jamiyatning ichki ehtiyoji va taraqqiyot garovidir. Bu qadriyatlarni asrash va avlodlarga yetkazish esa har bir fuqaroning, xususan, ziyolilar va yoshlarning muhim vazifasidir. O‘zbekiston tajribasi shundan dalolat beradiki, din va millat masalalarida bag‘rikenglik siyosatini amalga oshirish nafaqat ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash, balki davlatning xalqaro nufuzini oshirish, madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish va global xavfsizlikka hissa qo‘shish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoev, Sh. M. (2020). *Yangi O‘zbekiston strategiyasi va diniy bag‘rikenglik siyosati*. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. Havola
2. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. (1992). *Diniy erkinlik va millatlararo totuvlik tamoyillari*. Toshkent. Havola
3. Juraev, A. (2021). *Millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglik asoslari*. Toshkent: Akademnashr. [Havola](#)
4. Komilov, N. (2020). *Milliy qadriyatlar va madaniy xilma-xillik*. Toshkent: O‘zbekiston Fanlar Akademiyasi Nashriyoti. [Havola](#)
5. Karimova, M. (2022). *Tolerantlik va diniy bag‘rikenglikning huquqiy asoslari*. Huquq va jamiyat, 5(1), 100–107. [Havola](#)
6. Safarov, B. (2018). *Millatlararo do‘stlik va totuvlik siyosati O‘zbekistonda*. Toshkent: Davlat va jamiyat nashriyoti. [Havola](#)
7. Saidov, A. X. (2019). *Inson huquqlari va diniy bag‘rikenglik*. Toshkent: Adolat nashriyoti. [Havola](#)

8. Qodirov, R. (2023). *Millatlararo munosabatlarda bag'rikenglikni rivojlantirishning dolzarb masalalari*. Journal of International Relations, 8(1), 70–82.

[Havola](#)